

тивного акту (Кодексу публічних послуг в Україні та Адміністративно-процедурного кодексу, проекти яких залишились на стадії розгляду). Саме такий закон став би, на думку І.Б. Коліушко, важливою гарантією прав громадян у їх відносинах з публічними інституціями та реально сприяв би громадянам у реалізації їх прав та свобод [5, с. 33].

Також необхідно на рівні Кабінету Міністрів України прийняти нормативно-правовий акт «Про затвердження Типового адміністративного регламенту щодо надання публічних послуг», в якому б містилися: загальні положення (правова основа, суб'єкт здійснення тощо); вимоги до порядку надання адміністративної послуги (порядок інформування про правила надання публічної послуги, індивідуальне усне інформування

заявника з питань надання адміністративної послуги по телефону, індивідуальне письмове інформування заявника з питань надання публічної послуги, особисте звернення заявників до органу, який надає публічну послугу, терміни надання публічної послуги, перелік підстав для відмови в наданні публічної послуги, перелік документів, необхідних для отримання публічної послуги, плата за надання публічної послуги; адміністративні процедури (опис послідовності дій при наданні адміністративної послуги, реєстрація звернення у відповідному структурному підрозділі, перевірка правильності оформлення документів, порядок і форми контролю за наданням публічної послуги, порядок оскарження дій (бездіяльності) посадової особи при наданні публічної послуги).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11 вересня 2003 року № 1160-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Адміністративно-процедурний кодекс України : проект Закону України; реєстр від 18 липня 2008 року № 2789 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1148.1423.0>.
5. Коліушко І.Б. Управлінські послуги – новий інститут адміністративного права / І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук // Право України. – 2001. – № 5. – С. 30–34.

УДК 35.072.2:338.43(477)

СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

SUBJECTS OF STATE CONTROL IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE

Литовченко В.С.,

*здобувач кафедри адміністративного та господарського права
юридичного факультету
ДВНЗ «Запорізький національний університет»*

У науковій статті досліджується система суб'єктів державного контролю в агропромисловому комплексі України. Підкреслюється актуальність цього дослідження у зв'язку із продовженням адміністративної реформи в Україні, оптимізацією системи органів виконавчої влади та посиленням ролі аграрного сектору в процесі розвитку української економіки. Формулюється висновок про необхідність удосконалення системи органів державного контролю в агропромисловому комплексі України, яку очолює Міністерство аграрної політики та продовольства України. Пропонується активно використовувати автоматизовані електронні системи управління та контролю, відеоспостереження та інші інноваційні засоби.

Ключові слова: державний контроль, оптимізація, аграрно-промисловий комплекс, суб'єкти, сільське господарство, підприємства, система, удосконалення, інноваційні засоби.

В научной статье исследуется система субъектов государственного контроля в агропромышленном комплексе Украины. Подчеркивается актуальность этого исследования в связи с продолжением административной реформы в Украине, оптимизацией системы органов исполнительной власти и усилением роли аграрного сектора в процессе развития украинской экономики. Формулируется вывод про необходимость совершенствования системы органов государственного контроля в агропромышленном комплексе Украины, которую возглавляет Министерство аграрной политики и продовольствия Украины. Предлагается активно использовать автоматизированные электронные системы управления и контроля, видеонаблюдение и другие инновационные средства.

Ключевые слова: государственный контроль, оптимизация, аграрно-промышленный комплекс, субъекты, сельское хозяйство, предприятия, система, совершенствование, инновационные средства.

In the scientific publication system investigated subjects of state control in the agricultural sector of Ukraine. It emphasizes the relevance of this study due to the continuation of the administrative reform in Ukraine, the optimization of the system of executive power. There strengthen the role of the agricultural sector in the development of the Ukrainian economy. It draws conclusions about the need to improve the system of state control in the agricultural sector of Ukraine, headed by the Ministry of Agrarian Policy and Food. It is proposed to make active use of automated electronic control and monitoring systems, video surveillance and other innovative means.

Key words: state control, optimization, agro-industrial complex, subjects, agriculture, enterprise, system improvement, innovative tools.

Постановка проблеми. Адміністративно-правове регулювання будь-якого сектору економіки неодмінно повинно включати систему державного контролю за діяльністю відповідних підприємств та організацій, адже відсутність належного контролю призводить до неефективного використання ресурсів, зловживання монопольним становищем, вчинення правопорушень та злочинів у сфері господарської діяльності. Державний контроль здійснюють чітко визначені законодавством суб'єкти, проте часто їх повноваження мають декларативний характер, перетинаються між собою або вступають в конфлікт інтересів. В аграрно-промисловому комплексі України такі проблеми є актуальними, що обумовлено оптимізацією системи органів виконавчої влади, ліквідацією одних та появою нових контролюючих органів. Отже, існує необхідність наукового обґрунтування продовження адміністративної реформи з метою формування ефективної системи державного управління та контролю в агропромисловому комплексі України. Вищезазначене обумовлює актуальність дослідження системи суб'єктів державного контролю у зазначеній сфері суспільних відносин.

Стан дослідження. Різні аспекти державного контролю досліджували у своїх працях такі відомі вчені-адміністративисти, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, І.В. Арістова, Д.Н. Бахрах, А.І. Берлач, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарук, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, М.Ю. Кравчук, О.В. Кузьменко, В.І. Курило, В.В. Ладиченко, І.Ю. Ломакіна, Р.С. Мельник, Н.Р. Нижник, Н.В. Хорошак, В.К. Шкарупа, В.З. Янчук та ін.

Із останніх досліджень варто виділити дисертаційні праці І.Ю. Ломакіної «Державне регулювання сільського господарства в Україні (адміністративно-правовий аспект)» [1] та М.Ю. Кравчук «Державний контроль у сільському господарстві України» [2]. М.Ю. Кравчук в рамках своєї роботи досліджує систему суб'єктів державного контролю у сільському господарстві України, проте останнє реформування системи органів виконавчої влади актуалізує окреслені питання і вимагає проведення нового дослідження цієї теми.

Метою статті є дослідження оновленої системи суб'єктів державного контролю в агропромисловому комплексі України та формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного адміністративного законодавства.

Методологія дослідження ґрунтується на органічному поєднанні філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження. Серед останніх використовується формально-юридичний метод, а також метод юридичного моделювання.

Предметом дослідження є система суб'єктів державного контролю в агропромисловому комплексі України.

Виклад основного матеріалу. «Агросектор залишається найбільш динамічною та перспективною галуззю української економіки. Сільське господарство – експортна галузь № 1 в Україні, що забезпечує 14% загального обсягу ВВП», – зазначив Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко. За словами Міністра, за 9 місяців 2015 року аграрному сектору вдалося забезпечити обсяг експорту продукції на рівні 10,4 млрд. дол. США. Це становить 37% валютних надходжень від експорту всіх товарів [3].

Державно-правове регулювання агропромисловим комплексом, крім функцій управління, передбачає здійснення органами державного управління державного контролю за додержанням аграрного законодавства всіма аграрними товаровиробниками. Міністерство аграрної політики та продовольства України, відповідно до Положення про нього, забезпечує здійснення контролю за: використанням та охороною земель усіх категорій та форм власності; охороною праці в аграрному секторі економіки; якістю та безпечністю сільськогосподарської продукції; технічним станом тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, причіпного та навісного сільськогосподарського обладнання, інвентарю, сільськогосподарської техніки, інших механізмів; племінною справою у тваринництві.

Крім того, Мінагрополітики здійснює контроль за діяльністю аграрної біржі у сфері надання кредитних і тваринницьких дотацій; здійснює в межах компетенції заходи щодо регулювання та контроль за умовами виробництва і реалізації цукру; здійснює в установленому порядку контроль за дотриманням вимог до якості вищої освіти вищими навчальними закладами, що знаходяться у сфері управління Мінагрополітики України; здійснює контроль за діяльністю оптових ринків сільськогосподарської продукції; контролює діяльність підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління [4].

Безпосередньо контрольні функції в агропромисловому комплексі України до недавнього часу здійснювала Державна інспекція сільського господарства України, яка відповідно до Положення про неї була центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовувалася і координувалася Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України. Вказана інспекція входила до системи органів виконавчої влади і забезпечувала реалізацію державної політики у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі [5].

Повноваження Держсільгоспінспекції України були достатньо широкими і дозволяли їй співробітникам здійснювати достатньо ефективний державний контроль в агропромисловому комплексі України. Проте перелік функцій Держсільгоспінспекції був занадто розпорошеним, несистематизованим, деякі функції були суто декларативними (наприклад, боротьба з фальсифікацією виноробної продукції в Україні).

Згідно із Постановою Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 року № 442 Державна інспекція сільського господарства була ліквідована. Функції зі здійснення реєстрації та обліку машин було покладено на Міністерство внутрішніх справ, функції зі здійснення державного нагляду (контролю) у частині експлуатації та технічного стану машин – на Державну службу з безпеки на транспорті, функції зі здійснення сертифікації насіння та садивного матеріалу – на Державну службу з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, функції зі здійснення державного нагляду (контролю) у частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, родючості ґрунтів – на Державну екологічну інспекцію [6].

Відповідно до п. 6 зазначеної Постанови центральні органи виконавчої влади, що припиняються згідно з цією постановою, продовжують здійснювати повноваження та функції у визначених сферах до завершення здійснення заходів з утворення центральних органів виконавчої влади, яким передаються повноваження та функції центральних органів виконавчої влади, що припиняються.

30 червня 2015 року Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про ліквідацію територіальних органів Державної інспекції сільського господарства» за № 447, згідно із п. 1 якої ліквідуються як юридичні особи публічного права територіальні органи Державної інспекції сільського господарства за переліком згідно з додатком. Проте цією ж постановою встановлено, що територіальні органи, які ліквідуються згідно з п. 1, продовжують виконання своїх функцій і повноважень до їх передачі відповідним органам виконавчої влади [7].

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про дорожній рух» та ст. 21 Закону України «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України» відомчу реєстрацію та облік тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі.

Згідно із Положенням про Державну інспекцію сільського господарства України, затвердженим Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 459/2011 [5], ці завдання покладені на Державну інспекцію сільського господарства України, яка утворена Указом Президента України «Про оптимі-

зацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 року № 1085/2010 [8].

Таким чином, у зв'язку із ліквідацією Держсільгоспінспекції України та передачею її функцій іншим органам існує необхідність внесення відповідних змін до чинного законодавства України.

Також слід зазначити, що державний контроль у сільському господарстві України повинен доповнюватися системою засобів громадського контролю, до якої слід віднести діяльність громадських рад при органах державної влади (зокрема, при Міністерстві аграрної політики та продовольства України), громадських інспекторів, проведення громадських експертиз щодо якості сільськогосподарської продукції, незалежну сертифікацію виробництва товарів та самої продукції агропромислового комплексу України.

Тому надзвичайно важливим є прийняття Закону України «Про громадський контроль» та внесення відповідних змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [9].

Важливим напрямом контролю в агропромисловому комплексі України є контроль за цінами відповідно до Закону України «Про ціни і ціноутворення» від 21 червня 2012 року № 5007-VI [10]. Крім того, слід зазначити, що згідно із Постановою Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 року № 442 Державну інспекцію з контролю за цінами ліквідовано, а функції з моніторингу динаміки цін (тарифів) на споживчому ринку покладені на Державну службу статистики [6].

Отже, ключовим суб'єктом державного контролю в агропромисловому комплексі України є наразі Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, яка згідно із Положенням про неї виконує такі завдання:

- реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин, ідентифікації та реєстрації тварин, санітарного законодавства, насінництва та розсадництва (в частині сертифікації насіння і садивного матеріалу, охорони прав на сорти рослин);

- здійснює відповідно до закону державний ветеринарно-санітарний контроль, державний нагляд (контроль) за дотриманням санітарного законодавства, здоров'ям та благополуччям тварин, безпечністю та окремими показниками якості харчових продуктів, неїстівних продуктів тваринного походження, репродуктивним матеріалом, племінною справою у тваринництві, біологічними продуктами, патологічним матеріалом, ветеринарними препаратами, субстанціями, кормовими добавками, преміксами, кормами та іншими об'єктами санітарних заходів, застосуванням санітарних та ветеринарно-санітарних заходів, профілактичних і протиепідемічних заходів щодо охорони в межах компетенції території України від проникнення хвороб людей, тварин та рослин з території інших держав або карантинних зон, вимог законодавства у сфері насінництва та роз-

садництва, дотриманням законодавства про захист прав споживачів, законодавства щодо зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин, дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін тощо;

- здійснює контроль за виконанням фітосанітарних заходів;

- здійснює ринковий нагляд у межах сфери своєї відповідальності [11].

У галузі ветеринарної медицини, сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів та кормів, державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства, карантину та захисту рослин, пестицидів та агрохімікатів Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів організовує, здійснює у межах повноважень, передбачених законодавством, державний нагляд (контроль) щодо:

- безпечності та окремих показників якості харчових продуктів;

- дотримання вимог санітарного законодавства;

- здоров'я та благополуччя тварин;

- виконання фітосанітарних заходів, обігу пестицидів і агрохімікатів, використання біологічних контрольних організмів;

- проведення профілактичних та винищувальних заходів щодо боротьби зі шкідниками у місцях зберігання запасів продукції рослинного походження;

- субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів;

- дотримання вимог щодо ідентифікації та реєстрації тварин;

- неїстівних продуктів тваринного походження;

- ветеринарних препаратів;

- репродуктивного та патологічного матеріалу;

- потужностей, на яких здійснюється вирощування, утримування, виробництво, переробка, зберігання та обіг об'єктів державного контролю [11].

Крім того, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів проводить державну санітарно-епідеміологічну експертизу, видає за результатами її проведення відповідні висновки; розробляє та здійснює санітарні, ветеринарно-санітарні та фітосанітарні заходи, що стосуються обмеженого (визначеного) кола осіб чи випадків, передбачених законодавством; бере участь у розробленні санітарних, протиепідемічних (профілактичних), фітосанітарних заходів, вимог щодо окремих показників якості харчових продуктів, кормів, технічних регламентів та стандартів; встановлює на підставі результатів проведення аналізу ризику періодичність здійснення державного контролю кожної потужності, що є об'єктом державного контролю; проводить передзабійне та післязабійне інспектування тварин на відповідних потужностях, а також здійснює інші заходи, передбачені Положенням про неї.

У сфері насінництва та розсадництва Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів здійснює сертифікацію

насіння і садивного матеріалу; видає підтвердження на ввезення в Україну насіння і садивного матеріалу для проведення експертизи на придатність на поширення в Україні; здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог законодавства у сфері насінництва та розсадництва [11].

Щодо підприємств аграрно-промислового комплексу України, то відповідно до зазначеного Положення Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів здійснює державний нагляд за додержанням підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності та громадянами державних санітарних норм і правил, гігієнічних нормативів і регламентів безпечного виробництва, транспортування, зберігання, застосування пестицидів і агрохімікатів, за вмістом залишкової кількості пестицидів і агрохімікатів у харчових продуктах та продовольчій сировині [11].

За результатами аналізу вищезазначеного Положення можна зробити висновок про надзвичайно широке коло завдань та заходів, які має здійснювати Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, яка увібрала в себе повноваження Державної ветеринарної та фітосанітарної служби, Державної інспекції з питань захисту прав споживачів, Державної санітарно-епідеміологічної служби, а також частину функцій Державної інспекції сільського господарства.

Час продемонструє ефективність такої реформи, особливо в умовах євроінтеграційних процесів, адже дотримання європейських санітарних та фітосанітарних правил (вимог) є умовою допуску української продукції на європейський ринок. Базові засади функціонування системи санітарних та фітосанітарних заходів (СФЗ) ЄС із забезпечення якості та безпеки продуктів харчування окреслені у Регламентах Ради ЄС № 178/2002 та № 852/2004.

Згідно з вимогами законодавства ЄС країна, що зацікавлена у здійсненні поставок продукції тваринного походження на ринок ЄС, має бути включена до переліку країн, яким дозволено здійснювати відповідні поставки. Для включення до таких переліків країна та підприємства, які бажають здійснювати поставки, мають пройти процедуру легалізації експорту. Зазначена процедура в цілому зводиться до приведення виробничих потужностей зацікавлених експортерів, а також можливостей контролюючих органів країни до норм та вимог законодавства ЄС у сфері СФЗ. Для цього представниками профільних установ ЄС складається план проведення верифікаційних місій (інспектування) на зацікавлені підприємства країни-ініціатора, в ході яких розроблюються відповідні рекомендації та фіксується прогрес у їх виконанні. Після виконання всіх вимог Європейською Комісією приймається рішення щодо надання країні дозволу на експорт того чи іншого виду продукції тваринного походження, що має наслідком визнання відповідних сертифікатів національних контролюючих органів.

Україна вже має досвід проходження окресленої процедури з легалізації експорту. Зокрема, відповідно

до Рішення ЄК № 2006/766/ЄС Україну включено до переліку країн, з яких дозволено імпортувати до ЄС рибу продукцію для людського споживання. Згідно з Регламентом ЄС від 31 січня 2013 року (набув чинності 20 лютого 2013 року) № 88/2013/ЄС Україна була включена до переліку третіх країн, що мають право експортувати продукцію птахівництва до ЄС. Крім цього, Україна також може експортувати залишки процесу переробки м'яса (окрім кролячого), пастеризовані та стерилізовані молочні продукти тощо.

На відміну від продуктів тваринного походження експорт продуктів рослинного походження не передбачає процедуру його легалізації. Достатнім є проходження контролю продукції на предмет її відповідності санітарним та фітосанітарним вимогам ЄС (в залежності від виду продукції процедура контролю може бути більш або менш складною). Відповідальність за дотримання встановлених європейським законодавством вимог покладена на імпортера [12].

Не менш важливим суб'єктом державного контролю в агропромисловому комплексі України є Державна екологічна інспекція України, яка відповідно до Положення про неї здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності і господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами – нерезидентами вимог законодавства про використання та охорону земель щодо: консервації деградованих

і малопродуктивних земель; виконання екологічних вимог при наданні у власність і користування, в тому числі в оренду, земельних ділянок [13]. Контроль за дотриманням екологічних вимог в агропромисловому комплексі є вкрай важливим, адже це є умовою продуктивності та збереження земельного фонду України.

Висновки. Проведення дослідження дозволяє сформулювати висновок про необхідність удосконалення системи органів державного контролю в агропромисловому комплексі України, яку очолює Міністерство аграрної політики та продовольства України. Пропонується активно використовувати автоматизовані електронні системи управління та контролю в сільському господарстві, встановлювати камери відеоспостереження на територіях та в приміщеннях підприємств агропромислового комплексу (з онлайн-трансляцією в Інтернет), а також використовувати інші інноваційні засоби, що дозволить мінімізувати людський фактор, запобігти проявам корупції у цій сфері суспільних відносин.

Щодо реформування чинного законодавства, то основним завданням органів державної влади та підприємств агропромислового комплексу України є приведення вітчизняних нормативів відповідно до системи санітарних та фітосанітарних заходів (вимог) ЄС із забезпечення якості та безпеки продуктів харчування, які окреслені у Регламентах Ради ЄС № 178/2002 та № 852/2004. Виконання цього завдання та наступний контроль за дотриманням зазначених вимог є умовою доступу української сільськогосподарської продукції на ринок ЄС, збільшення існуючих обсягів експорту та зростання української економіки в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ломакіна І.Ю. Державне регулювання сільського господарства в Україні (адміністративно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І.Ю. Ломакіна ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2012. – 19 с.
2. Кравчук М.Ю. Державний контроль у сільському господарстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.Ю. Кравчук ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2011. – 19 с.
3. Міністр: АПК забезпечує 37% валютних надходжень до держбюджету України // Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/node/19175>.
4. Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України : затверджене Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 500/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/500/2011/page>.
5. Положення про Державну інспекцію сільського господарства України : затверджене Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 459/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/459/2011>.
6. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 року № 442 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-p>.
7. Про ліквідацію територіальних органів Державної інспекції сільського господарства : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 447 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/447-2015-p>.
8. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.
9. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 року № 877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16/page>.
10. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21 червня 2012 року № 5007-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 19–20. – Ст. 190.
11. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 року № 667 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248464285>.
12. Санітарні та фітосанітарні заходи // Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/Ukraine+-+EU+export-import+helpdesk+/Non-tariff+regulation/SPS+measures>.
13. Про Положення про Державну екологічну інспекцію України : Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 454/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/454/2011>.